

الحمد لله
الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا
هدى الله لنا

مجموعه قوانین و مقررات انتخابات

مشمول بر

اصول قانون اساسی، نظرات تفسیری و مشورتی
شورای نگهبان، قوانین و مقررات مربوط به
همه پرسی و انتخابات مجلس خبرگان رهبری،
ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی
و شوراهای اسلامی کشور و...

با آخرین اصلاحات

پژوهشگاه شورای نگهبان

عنوان قرارداد: ایران. قوانین و احکام

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه قوانین و مقررات انتخابات: مشتمل بر اصول قانون اساسی، نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان، قوانین و مقررات مربوط به همه‌پرسی و انتخابات ... با آخرین اصلاحات/ تهیه و تنظیم: محمدهادی زرافشان، سیدمجتبی حسینی‌پور اردکانی.

مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۴.

ISBN: 978-600-95306-7-0

۶۱۰ ص.

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: ۱. ایران. مجلس خبرگان رهبری -- انتخابات ۲. ایران. مجلس شورای اسلامی -- انتخابات

۳. انتخابات -- قوانین و مقررات -- ایران

شناسه افزوده: الف. زرافشان، محمدهادی، ۱۳۶۸- - گردآورنده

ب. حسینی‌پور اردکانی، سیدمجتبی، ۱۳۶۲- - گردآورنده

ج. شورای نگهبان. پژوهشکده شورای نگهبان

رده‌بندی کنگره: الف ۱۳۹۴ / آ ۲۸ / ۲۹۴۳ KMH رده‌بندی دیویی: ۳۴۲/۵۵۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۶۶۰۳۸

مجموعه قوانین و مقررات انتخابات

مشتمل بر اصول قانون اساسی، نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان، قوانین و مقررات مربوط به همه‌پرسی و انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی کشور و آراء هیئت‌عمومی دیوان عدالت اداری

با آخرین اصلاحات

تهیه و تنظیم: محمدهادی زرافشان، سیدمجتبی حسینی‌پور اردکانی

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۴ - تیراژ: ۳۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۳۰۶-۷-۰

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

تهران: خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی‌نیا، پلاک ۱۲

فکس: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۸۰

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

فهرست اجمالی

فهرست موضوعی	الف
فهرست موضوعی - تاریخی	ط
پیشگفتار	۱
بخش اول: انتخابات در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و	
نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان	۵
بخش دوم: همه پرسی	۳۱
بخش سوم: انتخابات مجلس خبرگان رهبری	۶۵
بخش چهارم: انتخابات ریاست جمهوری	۱۱۱
بخش پنجم: انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۸۳
بخش ششم: انتخابات شوراهای اسلامی کشور	۳۸۵
بخش هفتم: سایر قوانین و مقررات مربوط به انتخابات	۴۹۷
بخش هشتم: انتخابات در آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری	۵۴۳
فهرست تفصیلی	۶۰۱

فهرست موضوعی

بخش اول: انتخابات در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
۱	از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۹/۱۲ و ۱۳۶۸/۵/۶	۷
۲	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص شمول اصل (۹۴) قانون اساسی به مصوبه‌ی درخواست مراجعه به آرای عمومی	۱۳۸۱/۱۲/۲۵	۱۰
۳	تذکر شورای نگهبان به وزارت کشور درخصوص صلاحیت نامزدهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۴/۲۸	۱۲
۴	نظر شورای نگهبان درخصوص نحوه‌ی پاسخ مرکز اسناد انقلاب اسلامی به درخواست ارائه‌ی سوابق داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۶/۲۸	۱۳
۵	تذکر شورای نگهبان به رئیس‌جمهور درخصوص صلاحیت‌نداشتن یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۷/۳/۳۰	۱۳
۶	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی درباره‌ی دلیل ابطال انتخابات	۱۳۶۷/۱۰/۳	۱۳
۷	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص کیفیت نظارت شورای نگهبان بر انتخابات	۱۳۷۰/۳/۱	۱۴
۸	نظر شورای نگهبان درخصوص لازم‌نبودن استعفای شهرداران مناطق شهری جهت نامزدی نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۴/۱۱/۱۵	۱۵
۹	تذکر شورای نگهبان به رئیس‌جمهور درخصوص انتصاب رئیس سازمان بازرسی کل کشور به امر بازرسی انتخابات میان‌دوره‌ای پنجمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۵/۱۱/۱۶	۱۶
۱۰	نظر شورای نگهبان درخصوص مرجع صالح تغییر و اصلاح قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری پس از تشکیل مجلس مذکور	۱۳۶۲/۱۲/۱۶	۱۹
۱۱	نظر شورای نگهبان درخصوص برگزاری انتخابات مجلس خبرگان رهبری با تعداد برابر یا کمتر نامزدهای مورد نیاز	۱۳۶۹/۷/۹	۲۰

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
۱۲	نظر شورای نگهبان درخصوص استعلام دلیل رد صلاحیت یکی از نامزدهای انتخابات مجلس خبرگان رهبری	۱۳۷۷/۹/۱۱	۲۱
۱۳	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص کیفیت انتخاب رئیس جمهور در مرحله دوم	۱۳۶۴/۴/۵	۲۵
۱۴	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص اکثریت لازم جهت قانونی بودن اقدامات و تصمیمات شورای موقت ریاست جمهوری	۱۳۶۰/۶/۹	۲۷

بخش دوم: همه پرسی

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین				
۱	لایحه قانونی همه پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۸/۲۰	۳۵
۲	قانون همه پرسی در جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۸/۴/۴	۴۰
مقررات				
۱	آیین نامه اجرای قانون همه پرسی در جمهوری اسلامی ایران	هیئت وزیران	۱۳۶۸/۴/۷	۵۱

بخش سوم: انتخابات مجلس خبرگان رهبری

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین				
۱	قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری	فقه شورای نگهبان با تصویب نهایی امام خمینی (ره)	۱۳۵۹/۷/۱۰	۶۹
مقررات				
۱	آیین نامه اجرای قانون انتخابات مجلس خبرگان	شورای نگهبان	۱۳۶۱/۷/۱۸	۷۷
۲	آیین نامه نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری	شورای نگهبان	۱۳۸۵/۱/۳۰	۱۰۳
۳	ماده واحده موضوع تبصره «۱» ماده (۹) قانون انتخابات مجلس خبرگان	شورای نگهبان	۱۳۷۰/۴/۹	۱۰۹

بخش چهارم: انتخابات ریاست جمهوری

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین				
۱	قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۴/۴/۵	۱۱۵
۲	قانون استفساریه‌ی مواد (۱۱) و (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده (۱۹) قانون انتخابات ریاست جمهوری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۰/۳/۹	۱۴۱
۳	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۴/۴/۴	۱۴۳
۴	قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۹/۵/۳۰	۱۴۶
۵	لایحه‌ی قانونی انتخاب اولین رئیس جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران	شورای انقلاب	۱۳۵۸/۹/۲۸	۱۴۹
مقررات				
۱	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات ریاست جمهوری	هیئت وزیران	۱۳۶۴/۴/۱۶	۱۵۹
۲	آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی	هیئت وزیران	۱۳۸۰/۲/۱۶	۱۷۹

بخش پنجم: انتخابات مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین				
۱	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۸/۹/۷	۱۸۷
۲	قانون الحاق ماده‌ی واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۲/۲۱	۲۲۸
۳	قانون تفسیر بند «۲» قانون اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۳	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۸/۱۰/۲۹	۲۲۹

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۴	قانون استفساریه‌ی ماده (۶) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۳/۲/۱۵	۲۳۱
۵	قانون تفسیر ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۰/۵/۲	۲۳۳
۶	قانون منع نامزدی مجدد منتخبین حوزه‌هایی که اعتبارنامه‌ی آنان به علت عدم صلاحیت شخص در مجلس شورای اسلامی رد شده است	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵/۷/۳۰	۲۳۴
۷	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵/۵/۹	۲۳۵
۸	قانون تعیین محدوده‌ی حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۶/۱/۳۰	۲۴۱
۹	از قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۲/۴/۱۵	۳۲۹
۱۰	قانون میزان تأثیر تغییرات در تقسیمات کشوری در محدوده‌ی حوزه‌های انتخاباتی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۰/۱۷	۳۳۰
۱۱	قانون تغییر حوزه‌ی انتخابیه‌ی داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۲/۱۱/۱۴	۳۳۱
مقررات				
۱	آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸	هیئت وزیران	۱۳۷۸/۹/۲۱	۳۳۵
۲	آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون تغییر حوزه‌ی انتخابیه‌ی داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	هیئت وزیران	۱۳۸۴/۲/۱۴	۳۷۸
۳	تصویب‌نامه درخصوص مستثنی نمودن اعتبارات مربوط به انجام انتخابات مجلس شورای اسلامی از شمول قانون محاسبات عمومی	هیئت وزیران	۱۳۶۶/۱۱/۱۱	۳۸۱

بخش ششم: انتخابات شوراهای اسلامی کشور

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین				
۱	از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۵/۳/۱	۳۸۹
۲	قانون استفساریه ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۴/۱۰/۲۵	۴۲۳
مقررات				
۱	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهر	هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۴/۱۶	۴۲۷
۲	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش	هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۴/۱۶	۴۵۸
۳	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها	هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۴/۳۰	۴۸۷

بخش هفتم: سایر قوانین و مقررات مربوط به انتخابات

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
قوانین				
۱	از قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست‌جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵/۸/۲۲	۵۰۱
۲	قانون الحاق ماده‌واحد به قانون انتخابات	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۵/۶	۵۰۳
۳	قانون تفسیر قانون الحاق ماده‌واحد به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۶	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۲/۱۴	۵۰۵
۴	قانون تثبیت تعداد کاندیداها در انتخابات	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۰/۱۱/۳	۵۰۸

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۵	قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین ردصلاحیت شده در انتخابات مختلف	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۸/۸/۲۲	۵۰۹
۶	از قانون آیین نامه‌ی داخلی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۸/۷/۱۸	۵۱۱
۷	لایحه‌ی قانون انتخابات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۴/۷	۵۱۳
مقررات				
۱	از آیین نامه‌ی داخلی شورای نگهبان	شورای نگهبان	۱۳۷۹/۴/۲۲	۵۲۷
۲	آیین نامه‌ی نحوه‌ی پرداخت حق الزحمه‌ی مجریان و ناظران انتخابات	هیئت وزیران	۱۳۸۷/۶/۲۴	۵۲۸
۳	بخشنامه درخصوص تکلیف کلیه‌ی دستگاه‌های اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی به همکاری جدی با شورای نگهبان	معاون اول رئیس جمهور	۱۳۶۹/۶/۴	۵۳۱
۴	بخشنامه درخصوص اختصاص یک شعبه برای رسیدگی به تخلفات نیروهای نظامی و انتظامی در جریان انتخابات	رئیس قوه قضائیه	۱۳۷۴/۷/۲۶	۵۳۲
۵	بخشنامه درخصوص تعیین شعبه‌ای برای رسیدگی به جرائم انتخاباتی	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۰/۱۲/۵	۵۳۳
۶	بخشنامه درخصوص همکاری دادستانی کل، دادگستری‌های استان و شهرستان و مرکز حفاظت و اطلاعات با شورای نگهبان در نظارت بر انتخابات	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۱/۷/۶	۵۳۴
۷	بخشنامه درخصوص همکاری مراجع قضایی با دادستانی کل کشور درخصوص استعلام سوابق کاندیداهای مجلس، خبرگان رهبری و ریاست جمهوری	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۲/۱/۱۹	۵۳۵

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۸	بخشنامه درخصوص صلاحیت‌ها و وظایف عام قوه قضائیه و مقامات قضایی در مقام مدعی‌العموم در انتخابات	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۲/۹/۱۰	۵۳۶
۹	بخشنامه به کلیه دستگاه‌های اجرایی درخصوص منظورکردن امتیاز تشویقی برای کارمندان خدمتگزار در عرصه‌ی برگزاری انتخابات	هیئت وزیران	۱۳۸۵/۱۲/۹	۵۳۹
۱۰	بخشنامه درخصوص دهمین دوره‌ی انتخابات مجلس شورای اسلامی و پنجمین دوره‌ی انتخابات مجلس خبرگان رهبری	رئیس قوه قضائیه	۱۳۹۴/۶/۱۱	۵۴۰

بخش هشتم: انتخابات در آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

ردیف	عنوان	تاریخ صدور	صفحه
۱	ابطال بخشنامه‌های شماره ۱۹۶/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۳ و شماره ۱۹۸/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۳ وزارت کشور درخصوص حدود مسئولیت‌های هیئت‌های نظارت بر حسن اجرای انتخابات	۱۳۷۱/۱/۹	۵۴۵
۲	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۵/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۱ وزیر کشور درخصوص نفی اعمال حق نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قانون انتخابات و بازرسی‌های لازم در این خصوص	۱۳۷۱/۱/۱۸	۵۵۰
۳	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۲۳۷۰/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۱۹ وزارت کشور درخصوص تعداد ناظران حوزه‌های فرعی انتخابات	۱۳۷۱/۲/۱۵	۵۵۲
۴	درخواست ابطال بخشنامه‌های مورخ سال ۱۳۷۷ معاون سیاسی اجتماعی و رئیس ستاد انتخابات وزارت کشور درخصوص تأیید شده تلقی کردن داوطلبان رد صلاحیت شده در صورت ارائه نشدن دلیل و مدرک رد صلاحیت آن‌ها از سوی هیئت نظارت یا قانع کننده نبودن ادله و مدارک هیئت نظارت	۱۳۷۷/۱۲/۱	۵۵۶

ردیف	عنوان	تاریخ صدور	صفحه
۵	درخواست ابطال بخشنامه‌ی شماره ۱۵۳۰۳/۴/۴۴ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۲ ستادانتخابات وزارت کشور	۱۳۷۸/۱۲/۲۲	۵۵۸
۶	ابطال بخشنامه‌های شماره ۳۰۱۶۴/۱/۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۹ و شماره ۱۱۱۸۵/۱/۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۲/۹ وزارت کشور درخصوص تاریخ استعفا از مشاغل تحت تصدی داوطلبان نمایندگی در مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۲/۶/۹	۵۶۱
۷	ابطال اطلاعاتی وزارت کشور و بخشنامه‌های استانداران مورخ سال ۱۳۸۲ درخصوص غیرقانونی اعلام کردن دفاتر نظارتی منتخب و منصوب شورای نگهبان	۱۳۸۲/۶/۲۳	۵۶۴
۸	ابطال تبصره‌ی ماده (۲۰)، ماده (۲۵)، تبصره «۴» ماده (۲۷) و بند «۳» ماده (۳۶) «اصلاح آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۸ هیئت وزیران	۱۳۸۲/۱۰/۱	۵۷۳
۹	ابطال بندهای «۱۷» و «۲۹» ماده (۲) مصوبه‌ی مورخ ۱۳۷۷/۷/۲۸ شورای عالی اداری	۱۳۸۵/۷/۱۶	۵۷۸
۱۰	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۸۹۰۳۹/۷۶۰ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۲ سازمان آموزش و پرورش آذربایجان شرقی	۱۳۸۶/۴/۲۴	۵۸۲
۱۱	رأی وحدت رویه درخصوص پرداخت حق مأموریت به کارکنان همکاری کننده در برگزاری انتخابات	۱۳۸۶/۹/۲۵	۵۸۵
۱۲	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۷۶۰/۵۰ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ وزارت آموزش و پرورش درخصوص انجام نشدن هیچ گونه پرداختی از محل منابع مصوب آموزش و پرورش برای حق الزحمه‌ی فرهنگیان همکاری کننده در برگزاری انتخابات	۱۳۸۷/۵/۱۳	۵۸۸
۱۳	رأی وحدت رویه درخصوص تعیین مرجع صالح و نحوه‌ی پرداخت حق الزحمه‌ی عوامل اجرایی و نظارتی در برگزاری انتخابات	۱۳۹۲/۸/۲۷	۵۹۰
۱۴	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۱۳۰۹۰۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۳ وزیر کشور درخصوص مهلت استعفای مدیران اجرایی جهت نامزدی در انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۴/۴/۸	۵۹۷

فهرست موضوعی - تاریخی

بخش اول: انتخابات در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
۱	از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۹/۱۲ و ۱۳۶۸/۵/۶	۷
۲	تذکر شورای نگهبان به وزارت کشور درخصوص صلاحیت نامزدهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۴/۲۸	۱۲
۳	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص اکثریت لازم جهت قانونی بودن اقدامات و تصمیمات شورای موقت ریاست جمهوری	۱۳۶۰/۶/۹	۲۷
۴	نظر شورای نگهبان درخصوص نحوه پاسخ مرکز اسناد انقلاب اسلامی به درخواست ارائه‌ی سوابق داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۶/۲۸	۱۳
۵	نظر شورای نگهبان درخصوص مرجع صالح تغییر و اصلاح قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری پس از تشکیل مجلس مذکور	۱۳۶۲/۱۲/۱۶	۱۹
۶	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص کیفیت انتخاب رئیس جمهور در مرحله دوم	۱۳۶۴/۴/۵	۲۵
۷	تذکر شورای نگهبان به رئیس جمهور درخصوص صلاحیت نداشتن یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۷/۳/۳۰	۱۳
۸	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی درباره‌ی دلیل ابطال انتخابات	۱۳۶۷/۱۰/۳	۱۳
۹	نظر شورای نگهبان درخصوص برگزاری انتخابات مجلس خبرگان رهبری با تعداد برابر یا کمتر نامزدهای مورد نیاز	۱۳۶۹/۷/۹	۲۰
۱۰	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص کیفیت نظارت شورای نگهبان بر انتخابات	۱۳۷۰/۳/۱	۱۴

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
۱۱	نظر شورای نگهبان درخصوص لازم نبودن استعفای شهرداران مناطق شهری جهت نامزدی نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۴/۱۱/۱۵	۱۵
۱۲	تذکر شورای نگهبان به رئیس جمهور درخصوص انتصاب رئیس سازمان بازرسی کل کشور به امر بازرسی انتخابات میان دوره ای پنجمین دوره ی مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۵/۱۱/۱۶	۱۶
۱۳	نظر شورای نگهبان درخصوص استعلام دلیل رد صلاحیت یکی از نامزدهای انتخابات مجلس خبرگان رهبری	۱۳۷۷/۹/۱۱	۲۱
۱۴	نظر تفسیری شورای نگهبان درخصوص شمول اصل (۹۴) قانون اساسی به مصوبه ی درخواست مراجعه به آرای عمومی	۱۳۸۱/۱۲/۲۵	۱۰

بخش دوم: همه پرسی

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱	لایحه ی قانونی همه پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۸/۲۰	۳۵
۲	قانون همه پرسی در جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۸/۴/۴	۴۰
۳	آیین نامه ی اجرایی قانون همه پرسی در جمهوری اسلامی ایران	هیئت وزیران	۱۳۶۸/۴/۷	۵۱

بخش سوم: انتخابات مجلس خبرگان رهبری

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱	قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری	فقه های شورای نگهبان با تصویب نهایی امام خمینی (ره)	۱۳۵۹/۷/۱۰	۶۹

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۲	آیین نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس خبرگان	شورای نگهبان	۱۳۶۱/۷/۱۸	۷۷
۳	ماده واحدی موضوع تبصره «۱» ماده (۹) قانون انتخابات مجلس خبرگان	شورای نگهبان	۱۳۷۰/۴/۹	۱۰۹
۴	آیین نامه‌ی نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری	شورای نگهبان	۱۳۸۵/۱/۳۰	۱۰۳

بخش چهارم: انتخابات ریاست جمهوری

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱	لایحه‌ی قانونی انتخاب اولین رئیس جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران	شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۹/۲۸	۱۴۹
۲	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۴/۴/۴	۱۴۳
۳	قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۴/۴/۵	۱۱۵
۴	آیین نامه‌ی اجرایی انتخابات ریاست جمهوری	هیئت وزیران	۱۳۶۴/۴/۱۶	۱۵۹
۵	قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۹/۵/۳۰	۱۴۶
۶	آیین نامه‌ی اجرایی قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی	هیئت وزیران	۱۳۸۰/۲/۱۶	۱۷۹
۷	قانون استفساریه‌ی مواد (۱۱) و (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده (۱۹) قانون انتخابات ریاست جمهوری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۰/۳/۹	۱۴۱

بخش پنجم: انتخابات مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱	از قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۲/۴/۱۵	۳۲۹
۲	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵/۵/۹	۲۳۵
۳	قانون منع نامزدی مجدد منتخبین حوزه‌هایی که اعتبارنامه‌ی آنان به علت عدم صلاحیت شخص در مجلس شورای اسلامی رد شده است	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵/۷/۳۰	۲۳۴
۴	قانون تعیین محدوده‌ی حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۶/۱/۳۰	۲۴۱
۵	تصویب‌نامه درخصوص مستثنی نمودن اعتبارات مربوط به انجام انتخابات مجلس شورای اسلامی از شمول قانون محاسبات عمومی	هیئت وزیران	۱۳۶۶/۱۱/۱۱	۳۸۱
۶	قانون میزان تأثیر تغییرات در تقسیمات کشوری در محدوده‌ی حوزه‌های انتخاباتی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۰/۱۷	۳۳۰
۷	قانون الحاق ماده واحد به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۲/۲۱	۲۲۸
۸	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۸/۹/۷	۱۸۷
۹	آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸	هیئت وزیران	۱۳۷۸/۹/۲۱	۳۳۵
۱۰	قانون تفسیر بند «۲» قانون اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۳	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۸/۱۰/۲۹	۲۲۹
۱۱	قانون تغییر حوزه‌ی انتخابیه‌ی داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۲/۱۱/۱۴	۳۳۱

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱۲	قانون استفساریه‌ی ماده (۶) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۳/۲/۱۵	۲۳۱
۱۳	آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون تغییر حوزه‌ی انتخابیه‌ی داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	هیئت‌وزیران	۱۳۸۴/۲/۱۴	۳۷۸
۱۴	قانون تفسیر ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۰/۵/۲	۲۳۳

بخش ششم: انتخابات شوراهای اسلامی کشور

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱	از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۵/۳/۱	۳۸۹
۲	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهر	هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۴/۱۶	۴۲۷
۳	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش	هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۴/۱۶	۴۵۸
۴	آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها	هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۴/۳۰	۴۸۷
۵	قانون استفساریه‌ی ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۴/۱۰/۲۵	۴۲۳

بخش هفتم: سایر قوانین و مقررات مربوط به انتخابات

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱	لایحه‌ی قانون انتخابات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۴/۷	۵۱۳

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۲	از قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵/۸/۲۲	۵۰۱
۳	قانون الحاق ماده واحد به قانون انتخابات	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۵/۶	۵۰۳
۴	قانون تثبیت تعداد کاندیداها در انتخابات	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۰/۱۱/۳	۵۰۸
۵	قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحد به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۶	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۲/۱۴	۵۰۵
۶	از قانون آیین‌نامه‌ی داخلی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۸/۷/۱۸	۵۱۱
۷	قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۸/۸/۲۲	۵۰۹
۸	بخشنامه در خصوص تکلیف کلیه‌ی دستگاه‌های اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی به همکاری جدی با شورای نگهبان	معاون اول رئیس جمهور	۱۳۶۹/۶/۴	۵۳۱
۹	بخشنامه در خصوص اختصاص یک شعبه برای رسیدگی به تخلفات نیروهای نظامی و انتظامی در جریان انتخابات	رئیس قوه قضائیه	۱۳۷۴/۷/۲۶	۵۳۲
۱۰	از آیین‌نامه‌ی داخلی شورای نگهبان	شورای نگهبان	۱۳۷۹/۴/۲۲	۵۲۷
۱۱	بخشنامه در خصوص تعیین شعبه‌ای برای رسیدگی به جرائم انتخاباتی	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۰/۱۲/۵	۵۳۳
۱۲	بخشنامه در خصوص همکاری دادستانی کل، دادگستری‌های استان و شهرستان و مرکز حفاظت و اطلاعات با شورای نگهبان در نظارت بر انتخابات	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۱/۷/۶	۵۳۴

ردیف	عنوان	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	صفحه
۱۳	بخشنامه درخصوص همکاری مراجع قضایی با دادستانی کل کشور درخصوص استعمال سوابق کاندیداهای مجلس، خبرگان رهبری و ریاست جمهوری	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۲/۱/۱۹	۵۳۵
۱۴	بخشنامه درخصوص صلاحیت‌ها و وظایف عام قوه قضائیه و مقامات قضایی در مقام مدعی‌العموم در انتخابات	رئیس قوه قضائیه	۱۳۸۲/۹/۱۰	۵۳۶
۱۵	بخشنامه به کلیه دستگاه‌های اجرایی درخصوص منظورکردن امتیاز تشویقی برای کارمندان خدمتگزار در عرصه‌ی برگزاری انتخابات	هیئت وزیران	۱۳۸۵/۱۲/۹	۵۳۹
۱۶	آیین‌نامه‌ی نحوه‌ی پرداخت حق‌الزحمه‌ی مجریان و ناظران انتخابات	هیئت وزیران	۱۳۸۷/۶/۲۴	۵۲۸
۱۷	بخشنامه درخصوص دهمین دوره‌ی انتخابات مجلس شورای اسلامی و پنجمین دوره‌ی انتخابات مجلس خبرگان رهبری	رئیس قوه قضائیه	۱۳۹۴/۶/۱۱	۵۴۰

بخش هشتم: انتخابات در آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

ردیف	عنوان	تاریخ صدور	صفحه
۱	ابطال بخشنامه‌های شماره ۱۹۶/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۳ و شماره ۱۹۸/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۳ وزارت کشور درخصوص حدود مسئولیت‌های هیئت‌های نظارت بر حسن اجرای انتخابات	۱۳۷۱/۱/۹	۵۴۵
۲	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۵/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۱ وزیرکشور درخصوص نفی اعمال حق نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قانون انتخابات و بازرسی‌های لازم در این خصوص	۱۳۷۱/۱/۱۸	۵۵۰

ردیف	عنوان	تاریخ صدور	صفحه
۳	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۲۳۷۰/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۱۹ وزارت کشور درخصوص تعداد ناظران حوزه‌های فرعی انتخابات	۱۳۷۱/۲/۱۵	۵۵۲
۴	درخواست ابطال بخشنامه‌های مورخ سال ۱۳۷۷ معاون سیاسی-اجتماعی و رئیس ستاد انتخابات وزارت کشور درخصوص تأییدشده تلقی کردن داوطلبان رد صلاحیت شده در صورت ارائه نشدن دلیل و مدرک رد صلاحیت آن‌ها از سوی هیئت نظارت یا قانع کننده نبودن ادله و مدارک هیئت نظارت	۱۳۷۷/۱۲/۱	۵۵۶
۵	درخواست ابطال بخشنامه‌ی شماره ۱۵۳۰۳/۴/۴۴ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۲ ستاد انتخابات وزارت کشور	۱۳۷۸/۱۲/۲۲	۵۵۸
۶	ابطال بخشنامه‌های شماره ۳۰۱۶۴/۱/۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۹ و شماره ۱۱۱۸۵/۱/۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۲/۹ وزارت کشور درخصوص تاریخ استعفا از مشاغل تحت تصدی داوطلبان نمایندگی در مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۲/۶/۹	۵۶۱
۷	ابطال اطلاعیه‌ی وزارت کشور و بخشنامه‌های استانداران مورخ سال ۱۳۸۲ درخصوص غیرقانونی اعلام کردن دفاتر نظارتی منتخب و منصوب شورای نگهبان	۱۳۸۲/۶/۲۳	۵۶۴
۸	ابطال تبصره‌ی ماده (۲۰)، ماده (۲۵)، تبصره «۴» ماده (۲۷) و بند «۳» ماده (۳۶) «اصلاح آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۸ هیئت وزیران	۱۳۸۲/۱۰/۱	۵۷۳
۹	ابطال بندهای «۱۷» و «۲۹» ماده (۲) مصوبه‌ی مورخ ۱۳۷۷/۷/۲۸ شورای عالی اداری	۱۳۸۵/۷/۱۶	۵۷۸
۱۰	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۸۹۰۳۹/۷۶۰ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۲ سازمان آموزش و پرورش آذربایجان شرقی	۱۳۸۶/۴/۲۴	۵۸۲
۱۱	رأی وحدت رویه درخصوص پرداخت حق مأموریت به کارکنان همکاری کننده در برگزاری انتخابات	۱۳۸۶/۹/۲۵	۵۸۵

ردیف	عنوان	تاریخ صدور	صفحه
۱۲	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۷۶۰/۵۰ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ وزارت آموزش و پرورش درخصوص انجام نشدن هیچ گونه پرداختی از محل منابع مصوب آموزش و پرورش برای حق الزحمه‌ی فرهنگیان همکاری کننده در برگزاری انتخابات	۱۳۸۷/۵/۱۳	۵۸۸
۱۳	رأی وحدت رویه درخصوص تعیین مرجع صالح و نحوه‌ی پرداخت حق الزحمه‌ی عوامل اجرایی و نظارتی در برگزاری انتخابات	۱۳۹۲/۸/۲۷	۵۹۰
۱۴	ابطال بخشنامه‌ی شماره ۱۳۰۹۰۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۳ وزیرکشور درخصوص مهلت استعفای مدیران اجرایی جهت نامزدی در انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۴/۴/۸	۵۹۷

پیشگفتار

در تعریفی کلی، نهاد «انتخابات» به مجموعه‌ی فرایندهایی اطلاق می‌شود که براساس آن، نمایندگان مردم در نهادهای حاکمیتی و اداره‌ی امور عمومی برگزیده می‌شوند. بر این اساس، قوانین و مقررات انتخابات مشتمل بر ضوابطی است که فرایندهای مزبور را تنظیم کرده و حقوق و تکالیف مردم و نهادهای اجرایی و نظارتی انتخابات را در این فرایندها و در ارتباط با یکدیگر مشخص می‌کند.

اهمیت «انتخابات» از آنجاست که می‌توان گفت این ابزار، امروزه از اساسی‌ترین راه‌های مشارکت ملت در تعیین سرنوشت جامعه‌ی خودشان محسوب می‌شود. از این‌رو، آگاهی صحیح دست‌اندرکاران انتخابات، نامزدهای انتخاباتی و مردم، به‌عنوان صاحبان رأی، از ضوابط و احکام حاکم بر این امر و دسترسی آن‌ها به این قواعد ضروری قلمداد می‌شود.

پژوهشکده‌ی شورای نگهبان با همین هدف و نیز با توجه به نقش خطیر و برجسته‌ی نهاد شورای نگهبان در امر نظارت بر انتخابات، کلیه‌ی احکام و ضوابط قانونی مربوط به انتخابات را در مجموعه‌ی حاضر جمع‌آوری کرده است تا این مهم به‌نحو مناسبی دست‌یافتنی باشد؛ لذا در این مجموعه سعی شده است با نگاهی دقیق به فرایند قانون‌گذاری و مقررات‌گذاری درخصوص انتخابات، احکام مذکور به‌صورت کامل و جامع به مخاطبان ارائه شود.

مجموعه‌ی حاضر ویژگی‌هایی دارد که توجه به آن در استفاده‌ی بهینه از این مجموعه ضروری است:

۱. در فصل‌های مربوط به قوانین، سعی شده است متن همه‌ی قوانین مصوب با متن اصلی مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی و همچنین متن روزنامه‌رسمی جمهوری اسلامی ایران تطبیق داده شود تا متن موجود از اتقان کافی برخوردار بوده و نقص‌ها و کاستی‌هایی که در مجموعه‌های منتشرشده‌ی کنونی وجود دارد، تا حد امکان رفع شود؛ لذا در مواردی که تعارضاتی بین متن اصلی مصوبه‌ی مجلس با روزنامه‌رسمی وجود داشت، متن مصوب مجلس ملاک قرار گرفته و تفاوت بین دو نسخه‌ی مذکور در پانویست تذکر داده شده است. البته از ذکر بسیاری از اغلاط نوشتاری که در روزنامه‌رسمی وجود داشته، خودداری شده است.

۲. در فصل‌های مربوط به مقررات نیز، مصوبات با متن موجود در روزنامه‌رسمی مطابقت داده شده و سعی شده است ایراداتی که در مجموعه‌های منتشرشده وجود دارد، تا حد امکان رفع شود.

۳. در مجموعه‌ی حاضر همه‌ی نکات توضیحی و توجهاتی که لازم است مخاطب در حین مطالعه‌ی احکام، به صورت توأمان مدّ نظر داشته باشد، در پانویست بیان شده است.

۴. به منظور تسهیل در مراجعه به قوانین و مقررات لازم، در صورتی که در متن قوانین و مقررات به ماده‌ی دیگری ارجاع شده باشد، مخاطب از طریق پانویست به محل درج حکم مدّ نظر در کتاب راهنمایی شده است.

۵. با توجه به اینکه بسیاری از قوانین و مقررات مذکور در این کتاب دارای اصلاحات و الحاقات بعدی بوده‌اند، متن نهایی قوانین و مقررات به صورت تنقیح‌شده و با اعمال اصلاحات و الحاقات بعدی در این مجموعه تنظیم شده است، تا خواننده نیازی به جستجو برای یافتن متن نهایی قانون نداشته باشد. در عین حال، با توجه به اینکه اصول تنقیح در نظام قانون‌گذاری ما به صورت صحیح رعایت نمی‌شود، در مواردی که به نظر می‌رسد احکام

قانونی مؤخر به اصلاح یا نسخ ضمنی حکمی منجر شده است ولیکن مرجع صالح صراحتاً حکم مدّ نظر را نسخ یا اصلاح نکرده است، از طریق پانوشت به این امر توجه داده شده است.

۶. از دیگر ویژگی‌های شاخص این مجموعه، ذکر همه‌ی قوانین و مقررات انتخابات و همه‌پرسی در مجموعه‌ای واحد است که به مخاطب این فرصت را می‌دهد تا همه‌ی احکام قانونی مربوط به انتخابات را به صورت یکجا و هم‌زمان در نظر بگیرد و در عین حال برای پژوهشگران و قانون‌گذاران این حوزه نیز این امکان را فراهم می‌کند که بتوانند به سهولت احکام قوانین متناظر انتخابات‌های مختلف را تطبیق دهند. همچنین برگزاری هم‌زمان برخی انتخابات‌ها در نظم کنونی قانون‌گذاری، لزوم در نظر گرفتن توأمان برخی قوانین و مقررات انتخاباتی را ضروری می‌کند. این مجموعه در هشت بخش سازمان‌دهی شده است:

بخش اول، انتخابات در قانون اساسی و نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان؛ **بخش دوم،** همه‌پرسی؛ **بخش سوم،** انتخابات مجلس خبرگان رهبری؛ **بخش چهارم،** انتخابات ریاست‌جمهوری؛ **بخش پنجم،** انتخابات مجلس شورای اسلامی؛ **بخش شش،** انتخابات شوراهای اسلامی کشور؛ **بخش هفتم،** سایر قوانین و مقررات مربوط به انتخابات؛ **بخش هشتم،** انتخابات در آرای هیئت‌عمومی دیوان عدالت اداری.

بخش‌های دوم تا هفتم، هر کدام مشتمل بر دو فصل مجزا است که در فصل نخست، قوانین و در فصل دوم، مقررات مربوط درج شده است. ترتیب بیان قوانین و مقررات در هریک از بخش‌ها و فصل‌ها بر مبنای اهمیت و کاربرد این قوانین بوده و لذا تقدم تاریخی تصویب ملاک نبوده است، هر چند سعی شده در مواردی که امکان ملاحظه‌ی این ملاک وجود داشته است، این معیار نیز رعایت شود. در عین حال، به منظور ارائه‌ی نمایی کلی از تقدم و تأخر تاریخی قوانین و مقررات، فهرست موضوعی-تاریخی قوانین و مقررات نیز تهیه شده و در مجموعه درج شده است.

ذکر این نکته لازم است که مطابق اصل (۹۹) قانون اساسی: «شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی و همه پرسی را برعهده دارد.» اگرچه مطابق اصل مزبور شورای نگهبان در رابطه با انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا وظیفه‌ی نظارتی برعهده نداشته و در عمل نیز نهاد دیگری نظارت بر این انتخابات را انجام می‌دهد، ولی از آنجاکه تمرکز موضوعی این کتاب بر مجموعه‌ی ضوابط ناظر بر «انتخابات» بوده است، لذا به جهت کامل بودن کتاب، قوانین و مقررات مربوط به این انتخابات نیز در این مجموعه گردآوری شده است.

امید است مخاطبان گرامی با ارائه‌ی نظرات خود درخصوص این مجموعه و سایر مجموعه‌هایی که پژوهشکده‌ی شورای نگهبان در راستای رسالت خود منتشر می‌کند، ما را در عمل به وظایف خود یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان
پژوهشکده شورای نگهبان
زمستان ۱۳۹۴

فهرست تفصیلی

فهرست موضوعی	الف.....	
فهرست موضوعی - تاریخی	ط.....	
پیشگفتار	۱.....	
بخش اول: انتخابات در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و نظرات		
تفسیری و مشورتی شورای نگهبان	۵.....	
از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۷.....	
بخش دوم: همه پرسی		۳۱.....
فصل اول: قوانین		۳۳.....
لایحه‌ی قانونی همه‌پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران		۳۵.....
فصل اول- کلیات		۳۵.....
فصل دوم- انجمن نظارت		۳۶.....
فصل سوم- اخذ رأی فرماندم		۳۷.....
فصل چهارم- شکایات، مقررات جزایی و متفرقه		۳۸.....
قانون همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران		۴۰.....
فصل اول- کلیات		۴۰.....
فصل دوم- کیفیت برگزاری همه‌پرسی		۴۰.....
فصل سوم- هیئت اجرایی		۴۳.....
فصل چهارم- شکایات و نحوه‌ی رسیدگی		۴۶.....
فصل پنجم- مجازات		۴۶.....

فصل دوم: مقررات ۴۹

آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران ۵۱

بخش سوم: انتخابات مجلس خبرگان رهبری ۶۵

فصل اول: قوانین ۶۷

قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری ۶۹

فصل اول- تعداد خبرگان ۷۰

فصل دوم- شرایط انتخاب‌شوندگان ۷۰

فصل سوم- شرایط انتخاب‌کنندگان ۷۲

فصل چهارم- مدت ۷۲

فصل پنجم- کیفیت انتخابات ۷۲

فصل دوم: مقررات ۷۵

آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس خبرگان ۷۷

فصل اول- کلیات ۷۷

فصل دوم- شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان ۷۹

فصل سوم- نحوه‌ی اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان ۸۰

فصل چهارم- تبلیغات ۸۲

فصل پنجم- هیئت‌اجرایی و وظایف آن ۸۴

فصل ششم- ثبت‌نام و اخذ رأی ۹۳

فصل هفتم- شکایات و مقررات جزایی و مواد متفرقه ۱۰۰

آیین‌نامه‌ی نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری ۱۰۳

ماده‌واحدی موضوع تبصره «۱» ماده (۹) قانون انتخابات مجلس خبرگان... ۱۰۹

بخش چهارم: انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۱۱

فصل اول: قوانین ۱۱۳

قانون انتخابات ریاست‌جمهوری اسلامی ایران ۱۱۵

- فصل اول- کلیات ۱۱۵
- فصل دوم- کیفیت انتخابات ۱۱۶
- فصل سوم- شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان ۱۲۵
- فصل چهارم- هیئت‌اجرایی ۱۲۶
- فصل پنجم- اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان ۱۳۱
- فصل ششم- تبلیغات ۱۳۲
- فصل هفتم- شکایت و نحوه‌ی رسیدگی ۱۳۶
- فصل هشتم- مجازات ۱۳۷
- قانون استفساریه‌ی مواد (۱۱) و (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست‌جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده (۱۹) قانون انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۱
- قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست‌جمهوری اسلامی ایران .. ۱۴۳
- قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست‌جمهوری در شعب اخذ رأی ... ۱۴۶
- لایحه‌ی قانونی انتخاب اولین رئیس‌جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران .. ۱۴۹
- فصل اول- شرایط انتخاب‌کنندگان و نامزد ریاست‌جمهوری ۱۴۹
- فصل دوم- نامزدی ۱۵۰
- فصل سوم- طرز برگزاری انتخابات ۱۵۰
- فصل چهارم- کمیسیون بازرسی تبلیغات انتخابات ۱۵۱
- فصل پنجم- امکانات استفاده از رسانه‌های عمومی ۱۵۲
- فصل ششم- انجمن نظارت ۱۵۲
- فصل هفتم- اخذ رأی انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۵۴
- فصل هشتم- شکایات، مقررات جزایی و متفرقه ۱۵۵
- فصل دوم: مقررات ۱۵۷**
- آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۵۹
- آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست‌جمهوری در شعب اخذ رأی ۱۷۹

بخش پنجم: انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۸۳
فصل اول: قوانین	۱۸۵
قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۸۷
فصل اول- کلیات	۱۸۷
فصل دوم- کیفیت انتخابات	۱۸۹
فصل سوم- شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان	۱۹۸
فصل چهارم- هیئت‌اجرائی	۲۰۵
فصل پنجم- اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان	۲۰۹
فصل ششم- تبلیغات	۲۱۴
فصل هفتم- جرائم و تخلفات	۲۲۰
فصل هشتم- شکایات و نحوه‌ی رسیدگی	۲۲۲
فصل نهم- مجازات	۲۲۳
فصل دهم- تمهید مقدمات، تشکیل و افتتاح مجلس شورای اسلامی	۲۲۶
قانون الحاق ماده‌واحد به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	۲۲۸
قانون تفسیر بند «۲» قانون اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۳	۲۲۹
قانون استفساریه‌ی ماده (۶) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی ...	۲۳۱
قانون تفسیر ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی	۲۳۳
قانون منع نامزدی مجدد منتخبین حوزه‌هایی که اعتبارنامه‌ی آنان به‌علت عدم صلاحیت شخص در مجلس شورای اسلامی رد شده است ..	۲۳۴
قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	۲۳۵
قانون تعیین محدوده‌ی حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی	۲۴۱
از قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	۳۲۹
قانون میزان تأثیر تغییرات در تقسیمات کشوری در محدوده‌ی حوزه‌های انتخاباتی	۳۳۰
قانون تغییر حوزه‌ی انتخابیه‌ی داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۳۳۱

فصل دوم: مقررات ۳۳۳

آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ ۳۳۵

فصل اول- کلیات ۳۳۵

فصل دوم- تشکیل هیئت اجرایی ۳۳۸

فصل سوم- اعلام داوطلبی و بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت

داوطلبان و انتشار اسامی نامزدها ۳۴۲

فصل چهارم- تبلیغات ۳۵۲

فصل پنجم- تعیین محل شعب ثبت‌نام و اخذ رأی و اعضای شعب .. ۳۵۵

فصل هفتم- رسیدگی به شکایات و اعلام نظر شورای نگهبان ۳۷۳

فصل هشتم- صدور اعتبارنامه‌ی منتخبان ۳۷۴

فصل نهم- امحای تعرفه و برگ‌های رأی مصرف‌شده ۳۷۶

آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون تغییر حوزه‌ی انتخابیه‌ی داوطلبان نمایندگی

مجلس شورای اسلامی ۳۷۸

تصویب‌نامه درخصوص مستثنی نمودن اعتبارات مربوط به انجام انتخابات

مجلس شورای اسلامی از شمول قانون محاسبات عمومی ۳۸۱

بخش ششم: انتخابات شوراهای اسلامی کشور ۳۸۵

فصل اول: قوانین ۳۸۷

از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و

انتخاب شهرداران ۳۸۹

فصل اول- تشکیلات ۳۸۹

فصل دوم- انتخابات ۳۹۷

فصل سوم- وظایف و اختیارات شوراها ۴۱۸

فصل چهارم- ترتیب رسیدگی به تخلفات ۴۱۸

فصل پنجم- سایر مقررات ۴۱۸

قانون استفساریه‌ی ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات

شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و

اصلاحات بعدی آن ۴۲۳

فصل دوم: مقررات ۴۲۵

آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهر ۴۲۷

فصل اول- کلیات ۴۲۷

فصل دوم- هیئت‌اجرایی ۴۳۲

فصل سوم- هیئت‌های نظارت ۴۳۶

فصل چهارم- اعلام داوطلبی، بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان ۴۳۷

فصل پنجم- تبلیغات ۴۴۱

فصل ششم- برنامه‌ی روز اخذ رأی و شمارش و قرائت آرا و اعلام

نتیجه‌ی اخذ رأی ۴۴۴

فصل هفتم- بررسی شکایات ۴۵۳

فصل هشتم- صدور کارت عضویت اعضا و امحای اوراق انتخاباتی ... ۴۵۷

آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش ۴۵۸

فصل اول- کلیات ۴۵۸

فصل دوم- هیئت‌اجرایی ۴۶۲

فصل سوم- هیئت‌های نظارت ۴۶۶

فصل چهارم- اعلام داوطلبی، بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان ۴۶۷

فصل پنجم- تبلیغات ۴۷۱

فصل ششم- برنامه‌ی روز اخذ رأی و شمارش و قرائت آرا و اعلام

نتیجه‌ی اخذ رأی ۴۷۴

فصل هفتم- بررسی شکایات ۴۸۰

فصل هشتم- انتخابات شورای اسلامی بخش ۴۸۴

فصل نهم- صدور کارت عضویت اعضای شوراها و امحای اوراق انتخاباتی. ۴۸۶

آیین‌نامه‌ی اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهرستان، استان و

شورای عالی استان‌ها ۴۸۷

بخش هفتم: سایر قوانین و مقررات مربوط به انتخابات ۴۹۷

فصل اول: قوانین ۴۹۹

از قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های

ریاست‌جمهوری اسلامی ایران ۵۰۱

قانون الحاق ماده واحد به قانون انتخابات ۵۰۳

قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحد به قانون انتخابات مجلس شورای

اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۶ ۵۰۵

قانون تثبیت تعداد کاندیداها در انتخابات ۵۰۸

قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در

انتخابات مختلف ۵۰۹

از قانون آیین‌نامه‌ی داخلی مجلس شورای اسلامی ۵۱۱

لایحه‌ی قانون انتخابات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی جمهوری

اسلامی ایران ۵۱۳

فصل اول- کلیات ۵۱۳

فصل دوم- شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان ۵۱۴

فصل سوم- انجمن نظارت ۵۱۵

فصل چهارم- اخذ رأی ۵۱۸

فصل پنجم- شکایات ۵۲۰

فصل ششم- تشکیل مجلس بررسی نهایی قانون اساسی ۵۲۰

فصل هفتم- مقررات جزایی ۵۲۱

فصل هشتم- مقررات عمومی ۵۲۲

فصل دوم: مقررات ۵۲۵

از آیین‌نامه‌ی داخلی شورای نگهبان ۵۲۷

آیین‌نامه‌ی نحوه‌ی پرداخت حق الزحمه‌ی مجریان و ناظران انتخابات ۵۲۸

بخشنامه درخصوص تکلیف کلیه دستگاه‌های اجرایی و نهادهای
 انقلاب اسلامی به همکاری جدی با شورای نگهبان ۵۳۱
 بخشنامه درخصوص اختصاص یک شعبه برای رسیدگی به تخلفات
 نیروهای نظامی و انتظامی در جریان انتخابات ۵۳۲
 بخشنامه درخصوص تعیین شعبه‌ای برای رسیدگی به جرائم انتخاباتی ۵۳۳
 بخشنامه درخصوص همکاری دادستانی کل، دادگستری‌های استان و شهرستان
 و مرکز حفاظت و اطلاعات با شورای نگهبان در نظارت بر انتخابات ... ۵۳۴
 بخشنامه درخصوص همکاری مراجع قضایی با دادستانی کل کشور
 درخصوص استعلام سوابق کاندیداهای مجلس، خبرگان رهبری و
 ریاست جمهوری ۵۳۵
 بخشنامه درخصوص صلاحیت‌ها و وظایف عام قوه قضائیه و مقامات
 قضایی در مقام مدعی‌العموم در انتخابات ۵۳۶
 بخشنامه به کلیه دستگاه‌های اجرایی درخصوص منظورکردن امتیاز
 تشویقی برای کارمندان خدمتگذار در عرصه‌ی برگزاری انتخابات ... ۵۳۹
 بخشنامه درخصوص دهمین دوره‌ی انتخابات مجلس شورای اسلامی و
 پنجمین دوره‌ی انتخابات مجلس خبرگان رهبری ۵۴۰

بخش هشتم: انتخابات در آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری ۵۴۳

ابطال بخشنامه‌های شماره ۱۹۶/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۳ و
 شماره ۱۹۸/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۳ وزارت کشور درخصوص حدود
 مسئولیت‌های هیئت‌های نظارت بر حسن اجرای انتخابات ۵۴۵
 ابطال بخشنامه‌ی شماره ۵/۱/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۱ وزیرکشور
 درخصوص نفی اعمال حق نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای
 قانون انتخابات و بازرسی‌های لازم در این خصوص ۵۵۰

ابطال بخشنامه‌ی شماره ۲۳۷۰/۴۴ مورخ ۱۳۷۱/۱/۱۹ وزارت کشور
 درخصوص تعداد ناظران حوزه‌های فرعی انتخابات ۵۵۲
 درخواست ابطال بخشنامه‌های شماره ۲۷۱۷/۲/۴۴ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۲،
 شماره ۲۸۹۸/۴/۴۴ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۶، شماره ۵۱۹۴/۴/۴۴ مورخ
 ۱۳۷۷/۱۱/۲، شماره ۵۴۶۷/۴/۴۴ مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۹، شماره ۵۶۹۵/۴/۴۴
 مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۱۳ و شماره ۵۸۳۴/۴/۴۴ مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۲۰ معاون
 سیاسی اجتماعی و رئیس ستاد انتخابات وزارت کشور ۵۵۶
 درخواست ابطال بخشنامه‌ی شماره ۱۵۳۰۳/۴/۴۴ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۲
 ستاد انتخابات وزارت کشور ۵۵۸
 ابطال بخشنامه‌های شماره ۳۰۱۶۴/۱/۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۹ و
 شماره ۱۱۱۸۵/۱/۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۲/۹ وزارت کشور درخصوص تاریخ
 استعفا از مشاغل تحت تصدی داوطلبان نمایندگی در مجلس شورای
 اسلامی ۵۶۱
 ابطال اطلاعیه‌ی وزارت کشور و بخشنامه‌های استانداریان مورخ سال
 ۱۳۸۲ درخصوص غیرقانونی اعلام کردن دفاتر نظارتی منتخب و
 منصوب شورای نگهبان ۵۶۴
 ابطال تبصره‌ی ماده (۲۰)، ماده (۲۵)، تبصره «۴» ماده (۲۷) و بند «۳» ماده
 (۳۶) «اصلاح آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای
 اسلامی مصوب ۱۳۷۸» مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۸ هیئت وزیران ۵۷۳
 ابطال بندهای «۱۷» و «۲۹» ماده (۲) مصوبه‌ی مورخ ۱۳۷۷/۷/۲۸
 شورای عالی اداری ۵۷۸
 ابطال بخشنامه‌ی شماره ۸۹۰۳۹/۷۶۰ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۲ سازمان
 آموزش و پرورش آذربایجان شرقی ۵۸۲
 رأی وحدت رویه درخصوص پرداخت حق مأموریت به کارکنان
 همکاری کننده در برگزاری انتخابات ۵۸۵

ابطال بخشنامه‌ی شماره ۷۶۰/۵۰ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ وزارت
آموزش و پرورش درخصوص انجام نشدن هیچ‌گونه پرداختی از
محل منابع مصوب آموزش و پرورش برای حق‌الزحمه‌ی فرهنگیان
همکاری‌کننده در برگزاری انتخابات ۵۸۸
رأی وحدت‌رویه درخصوص تعیین مرجع صالح و نحوه‌ی پرداخت
حق‌الزحمه‌ی عوامل اجرایی و نظارتی در برگزاری انتخابات ... ۵۹۰
ابطال بخشنامه‌ی شماره ۱۳۰۹۰۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۳ وزیرکشور
درخصوص مهلت استعفای مدیران اجرایی جهت نامزدی در
انتخابات مجلس شورای اسلامی ۵۹۷